

به موجب تبصره ماده ۸۷ قانون نظام صنفی

فروشگاه‌های اینترنتی باید به اصناف واگذار شود

آیا کسب ثروت و درآمد اینترنتی محال است؟

فروشگاه‌های مجازی که حالا بازار پررونقی هم دارند، بارها در برهه‌های مختلف و به دلایل متعدد محور توجه بوده‌اند؛ کسب و کارهایی که با بالا رفتن ضریب نفوذ اینترنت هم رونق گرفته‌اند، هم درباره آنها بارها هشدار داده شده و هم نظارت بر آنها همیشه در نوعی بلا تکلیفی بسر برده است و حالا با مطرح جمع‌آوری کالاهای قاچاق از سطح شهر انگشت اتهام جدید به سوی آنها نشانه می‌رود و آن اینکه به انبار بزرگ کالای قاچاق مبدل شده‌اند. انباری که در همین بلا تکلیفی نظارت در حاشیه امنی هم قرار دارد.

از اواسط امسال با تشدید برخورد با عرضه‌کنندگان کالای قاچاق در سطح شهر از مسوولان و متولیان دولتی گرفته تا فعالان بخش خصوصی، همه بر یک نکته تاکید دارند که اینترنت بزرگ‌ترین کانون عرضه کالاهای قاچاق شده و این پدیده به فضای مجازی کوچ کرده است.

نشانی سایت‌های اینترنتی به ماموران داده می‌شود

زمانی که در مردادماه با سه واحد صنفی در پاساژ علاءالدین به دلیل عرضه کالای قاچاق برخورد شد، رئیس اتحادیه فروشندهگان گوشی تلفن همراه گفت: انبار و انبارک‌های فروشگاه‌های اینترنتی پر از انواع کالای قاچاق از جمله گوشی تلفن همراه و حتی لوازم خانگی و صوتی و تصویری است و اغلب قاچاق کالا توسط فروشگاه‌های اینترنتی انجام می‌شود.

در آن زمان به ماموران مبارزه با قاچاق آدرس سایت‌های اینترنتی داده می‌شد و می‌گفتند برای پیدا کردن کالای قاچاق به جای زیر ذره‌بین قرار دادن واحدهای صنفی، بهتر است مسوولان به سراغ سایت‌های فروش اینترنتی بروند که انبار آنها از کالای قاچاق پر است.

حالا با بالا رفتن آمار قاچاق و اینکه گفته می‌شود ثلث حجم واردات کالا به کشور قاچاق است و بر اساس آخرین آمار اعلامی سالانه ۲۲ میلیارد دلار کالای قاچاق به کشور وارد می‌شود؛ آمارها و احتمالاتی که درباره توزیع قاچاق در فروشگاه‌های مجازی داده می‌شود هم بالا می‌رود چرا که کسب و کارهای اینترنتی با آمار و بدون آمار در حال رشد و گسترش هستند.

مرکز توسعه تجارت الکترونیکی که متولی

صدور نماد اعتماد الکترونیکی است اعلام می‌کند: تا کنون ۲۲ هزار مجوز از این طریق صادر شده است. صادق زاده رییس این مرکز می‌گوید: این شرکت‌های اینترنتی به تایید رسیده و دادوستدشان در فضای مجازی مورد تایید است. او به شهروندان توصیه می‌کند: از داد و ستد در فضای مطمئن مجازی استقبال کنند چون هزینه‌ها را به شدت کاهش داده و شاخص‌های رفاهی، اجتماعی، فرهنگی و تجاری را ارتقا می‌دهد.

این مرکز اعلام می‌کند شهروندانی که علاقه‌مند به عرضه کالا و خدمات خود در فضای مجازی هستند، می‌توانند به سایت مرکز توسعه تجارت الکترونیکی مراجعه و ثبت‌نام کنند و ما هم پس از استعلام و بررسی‌های کارشناسی تلاش می‌کنیم در کوتاه‌ترین زمان، مجوز نماد اعتماد تجارت الکترونیکی را اعطا کنیم.

آیا نماد برای اعتماد کافی است؟

صدور مجوز و نماد اعتماد تنها یک سوی ماجرا است؛ اما اینکه این مرکز توان نظارت اجرایی بر مراحل بعدی کار این فروشگاه‌ها یعنی عدم عرضه کالاهای قاچاق، زیرفروشی‌ها، کالاهای معیوب را هم در ۲۲ هزار فروشگاه دارای نماد دارد یا خیر؟ موضوعی است که اتحادیه در کشور داریم و سوال اینجا است که آیا این مرکز توان نظارتی، نیروی انسانی و ساماندهی تمام ۱۳۷ اتحادیه را دارد؟ و حتی فارغ از مساله قاچاق آیا این مرکز توان رسیدگی به شکایات مصرف‌کنندگان و کلاهبرداری‌های احتمالی را دارد. آیا این اصلا در زمره وظایف مرکز توسعه تجارت الکترونیکی است؟

موضوع دیگر فروشگاه‌ها و کسب و کارهایی هستند که در شبکه‌های اجتماعی و موبایلی شکل می‌گیرند و هیچ‌کدام نه تنها خود را مقید به داشتن نماد نمی‌دانند بلکه حتی انتظاری هم برای دریافت نماد از سوی آنها وجود ندارد چرا که پدیده نسبتاً جدیدی محسوب می‌شوند و این پرسش هم مطرح است که نظارت بر فروشگاه‌های اینترنتی بدون مجوز در شبکه‌های اجتماعی و موبایلی با کیست؟

اصناف یا سازمان توسعه تجارت: یک دعوی قدیمی

اما همه چیز به همین پدیده‌های نسبتاً جدید ختم نمی‌شود بلکه موضوع نظارت بر

فروشگاه‌های مجازی و کسب و کارهای اینترنتی از همان ابتدای تولد این کسب و کارها در ایران که عمری نزدیک به یک دهه دارند مطرح بود. در سال ۸۸ بعد از یک سال کشمکش بین شورای اصناف و مرکز توسعه تجارت الکترونیکی بالاخره آیین‌نامه ساماندهی فعالیت و نظارت بر فروشگاه‌های مجازی به امضای وزیر بازرگانی رسید در آن زمان شورای اصناف معتقد بود فروشگاه‌های الکترونیکی هم مانند هر فروشگاه دیگری باید پروانه کسب داشته باشند اما مرکز توسعه تجارت الکترونیکی پروانه کسب را لازمی ندانست و برای رفع این مشکل نماد الکترونیکی ایجاد شد.

مشکلاتی که در این میان به وجود آمد موجب شد تا در تصویب قانون نظام صنفی در شهریور ماه سال ۹۲ برای افراد صنفی که در بازارهای مجازی فعالیت می‌کنند مقرراتی تعیین شود. در آیین‌نامه اجرایی این ماده قانونی که در تیرماه سال گذشته نهایی شد هر واحد صنفی که توسط هر شخص حقیقی یا حقوقی برای ارایه محصول (کالا و یا خدمات) به‌طور مستقیم و یا غیرمستقیم و به‌صورت کلی یا جزئی به عمده‌فروشان، خرده‌فروشان و مصرف‌کنندگان در فضای مجازی دایر شده باشد، فروشگاه مجازی تلقی شد.

موضوع پروانه کسب فروشگاه‌های الکترونیکی و نظارت بر این فروشگاه‌ها که از سال ۹۰ شکل جدی به خود گرفته بود، حتی چهار سال بعد و پس از تدوین آیین‌نامه اجرایی صدور پروانه کسب و نحوه نظارت بر افراد صنفی در فضای مجازی باز هم محقق نشد.

در این آیین‌نامه مراحل صدور پروانه کسب فروشگاه مجازی، شرایط و مدارک صدور پروانه کسب فروشگاه مجازی تعیین و نقش اصناف پررنگ شد. بر این اساس در صورتی که اتحادیه اصناف نسبت به ابطال پروانه کسب فروشگاه مجازی مطابق قانون و مقررات نظام صنفی اقدام کند، مرکز توسعه تجارت الکترونیکی می‌بایست نسبت به لغو نماد الکترونیکی اقدام کند.

این آیین‌نامه، موضوع نظارت بر این واحدها را پررنگ‌تر می‌کرد و با پیش‌بینی کمیته‌ای مرکب از نمایندگان مرکز اصناف و بازرگان ایران (به عنوان رییس)، مرکز توسعه تجارت الکترونیکی، وزارتخانه‌های اطلاعات، ارتباطات و فناوری اطلاعات، نیروی انتظامی، اتاق اصناف ایران و اتحادیه صنفی نظارت را به این کمیته سپردند، هرچند این موضوع شکل اجرایی به خود نگرفت.

چند ناظر و جای خالی نظارت

با این حال اما همچنان مرکز توسعه تجارت الکترونیکی تنها نهادی بود که خود را ناظر بر این فروشگاه‌ها می‌دانست. سید مهدی مقدسی عضو کمیسیون صنایع مجلس وزارت صنعت، معدن و تجارت را مکلف به ساماندهی این فروشگاه‌های مجازی می‌داند و تاکید دارد که باید با ایجاد سازگاری تدوین شده در جهت مقابله با بخشی از پدیده قاچاق در این شبکه به‌پردازد و با اعطای نماد الکترونیکی فعالیت فروشگاه‌های مجازی را رصد کند و از فروش کالاهای قاچاق در شبکه‌های اجتماعی و مجازی مختلف جلوگیری شود.

اما در مواردی از این دست که موضوع قاچاق

به میان می‌آید پای پلیس فتا و یا ستاد مبارزه با قاچاق هم به این میدان باز می‌شود، اما باز هم این پرسش مطرح است که پلیس فتا هم همچون مرکز توسعه تجارت الکترونیکی این توان را دارد؟

در این زمینه ابراهیم درستی، نایب رییس اتاق اصناف ایران با اعلام اینکه از پلیس فتا درخواست می‌کنیم تا در خصوص خرید و فروش کالاهای قاچاق از طریق فضای مجازی ورود کند، اشاره کرد که با اجرای طرح پلکانی جمع‌آوری کالاهای قاچاق از سطح شهر توسط اتحادیه‌های صنفی مختلف، شاهد انتقال این کالاهای از ویرترین فروشگاه‌ها به انبارهای زیرزمینی و اماکن حاشیه شهر و انبارهای فروشگاه‌های اینترنتی هستیم.

در همین حال چندی پیش معاون فرهنگی و پژوهش ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز از ورود این ستاد به موضوع «قاچاق در فضای مجازی» با تشکیل واحدی مختص این موضوع خبر داد.

اتهامی بی پاسخ

با این حال اتحادیه فناوران رایانه شاید تنها نهادی باشد که علنا و مکرراً به طرح انتقادات علنی از کاستی‌های نظارت بر فروشگاه‌های اینترنتی می‌پردازد و از این میان دست‌گناه‌ها و نهادهایی که خود را متولی نظارت می‌دانند تا به حال پاسخی به این اتهامات نداده‌اند.

سید مهدی میرمهدی، رییس این اتحادیه می‌گوید: ایراد وارده بر فروشگاه‌های مجازی و اینترنتی آن است که این فروشگاه‌ها پس از دریافت نماد اعتماد و پروانه کسب می‌توانند هرگونه جنسی را از شیر مرغ تا جان آدمیزاد به مصرف‌کننده ارایه دهند. او اشاره می‌کند که بسیاری از فروشگاه‌های مجازی هم بدون نماد پروانه کسب در حال فعالیت هستند اما متأسفانه بر روند فعالیت فروشگاه‌های مجازی و اینترنتی در کشور هیچ‌گونه نظارتی نیست و در واقع توان مقابله با این فروشگاه‌های اینترنتی در دولت وجود ندارد.

او به آمار ۲۰ هزار فروشگاه دارای نماد و ۶۰۰ تا ۷۰۰ هزار واحد صنفی بدون مجوز نماد اعتماد هم اشاره می‌کند و تاکید دارد: **هم اکنون ۹۸ درصد کالاهای قاچاق از طریق فروشگاه‌های مجازی و اینترنتی به فروش می‌رسد چون دیگر کسی جرات نمی‌کند کالاهای قاچاق را در**

فروشگاه‌های فیزیکی به فروش برساند.

اینک در حالی نشانی سایت‌های اینترنتی به عنوان بزرگ‌ترین راه فرار قاچاق داده می‌شود که اقدامات پیشگیرانه هم چندان موثر نبوده است چنانکه سازمان حمایت و سازمان تعزیرات حکومتی پیش از آغاز اجرای طرح جمع‌آوری قاچاق با فروشگاه‌های آنلاین جلساتی داشتند و در این جلسات فهرست کالاهای غیرمجاز را به فروشگاه‌ها دادند که به سرعت فروشگاه‌ها نسبت به حذف این کالاهای سیستم فروش خود اقدام کنند.

اتحادیه‌ها و اصناف راهکار سریع و مطمئن با وجود آنکه قانون نظام صنفی و آیین‌نامه اجرایی آن نظارت را به اتحادیه اصناف سپرده اما باز هم فقدان قانون، عاملی است که برای ایجاد این آشفتگی‌ها در معرفی می‌شود. به نظر می‌رسد تنها راه خروج از این بحران ارجاع به همان اتحادیه‌ها و اصناف باشد.

شاید بتوان به میزان بازرسی‌ها و نظارت‌های اتحادیه و اصناف انتقاداتی را وارد دانست اما موضوع اینجا است که اگر ۱۳۷ اتحادیه در گیر صدور مجوز و نظارت بر فروشگاه‌های اینترنتی فعال در رشته‌های کاری خود شوند، برای حفظ شرایط رقابتی سالم و بقای خودشان هم که شده هر روز صبح می‌توانند فهرستی از کسب و کارهای غیرقانونی فعال در حوزه کاری خود را در اختیار پلیس و ستاد مبارزه با قاچاق کالا قرار دهند. از طرف دیگر انتظار **برخورد سریع و فوری می‌تواند راهکاری سریع برای مهار این پدیده در کشور باشد. در غیر این صورت با اقدامات ناکافی و ناقص نه تنها قاچاق در فضای مجازی مهار نمی‌شود بلکه شاید موجب تشویق ورود سودجویان بیشتری نیز به این فضا شود.**

بماند که در تبصره ماده ۸۷ قانون نظام صنفی نیز تصریح شد که چگونگی صدور مجوز و نحوه نظارت بر این گونه فعالیت‌های صنفی به موجب آیین‌نامه اجرایی است که توسط اتاق اصناف ایران با همکاری دبیرخانه هیات عالی نظارت و وزارتخانه‌های اطلاعات و ارتباطات و فناوری اطلاعات تهیه می‌شود و پس از تایید هیات عالی نظارت، حداکثر ظرف سه ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون به تصویب وزیر صنعت، معدن و تجارت می‌رسد. (مشروح گزارش این ماده قانونی را در صفحه ۳ بخوانید.)

نادیده گرفتن سه ساله قانون فعالیت‌های تجاری در فضای مجازی

خواسته‌اند که کارها را در یکجا و یک سازمان متمرکز کنند تا به راحتی و در حداقل زمان انجام شود.

این مشکل اما درباره مرجع صدور جواز کسب برای این کسب و کارها ابهاماتی را ایجاد می‌کند برای نمونه در **آبان ماه امسال از سوی انجمن صنفی کسب و کارهای اینترنتی اعلام شد که پیرو اجرایی شدن ماده ۸۷ قانون نظام صنفی و آغاز اعطای پروانه کسب به فروشگاه‌های مجازی، طی تفاهم صورت گرفته مابین انجمن صنفی کسب و کارهای اینترنتی و اتاق اصناف شهر تهران، سایت‌های عضو انجمن می‌توانند در اسرع وقت نسبت به دریافت پروانه کسب اقدام کنند.**

اما این تنها خبری نبود که درباره مرجع صدور مجوز منتشر می‌شد چرا که اخبار دیگری نشان می‌داد که مرجع صدور مجوز چندان روشن نیست و در خلا اجرای آیین‌نامه اجرایی چگونگی صدور و تمدید پروانه کسب و نحوه نظارت بر افراد صنفی در فضای مجازی سازمانها مابهنگی هم نواخته می‌شود که فضای این کسب و کارها را مهیج‌تر می‌کند.

در چند سال گذشته تنها مجوز ثابت مورد نیاز فروشگاه‌های اینترنتی، نماد اعتماد بوده و بعد از تصویب این آیین‌نامه اعلام شد کسانی که نماد دارند باید مجوز بگیرند و صدور نماد برای متقاضیان جدید به شرط ارایه جواز کسب صورت می‌گیرد که چنین هم نشد.

در حالی که بارها مسوول صدور پروانه کسب تغییر کرده است اما سرانجام در هفته‌های اخیر مرکز توسعه تجارت الکترونیکی سازمان صنعت، معدن و تجارت اعلام کرد: «به اطلاع می‌رساند پس از پیگیری‌های صورت گرفته توسط مرکز توسعه تجارت الکترونیکی، امکان اخذ پروانه کسب برای آن دسته از متقاضیانی که تمایل به دریافت آن دارند، در سامانه نماد اعتماد الکترونیکی میسر گردید.»

همچنان که می‌بینیم علی‌رغم محکم بودن قانون و تعیین الزام اما در اطلاعیه این مرکز همچنان اثری از هیچ‌گونه الزامی یافت نشده و تنها اعلام شده "متقاضیانی که تمایل به دریافت پروانه کسب دارند..." و در جایی که الزام قانونی مجال اجرا نیافته باید دید این پیشنهاد «میلی» آیا می‌تواند چاره‌ساز باشد یا نه.

ادامه از صفحه ۳

قانونی که از روز تدوین اجرا نشد

در واقع این‌طور که پیدا است این آیین‌نامه اصلا از روز تدوین رعایت نشده است و کسب و کارهای اینترنتی مستقیماً و قبل از اصناف می‌توانند از سازمان توسعه تجارت الکترونیکی نماد اعتماد بگیرند. این آیین‌نامه حتی فرجه زمانی و تقدم و تاخر این موضوع را روشن کرده و صراحت دارد که صدور و تسلیم پروانه کسب (پس از تکمیل پرونده و تطبیق مدارک بارگذاری شده با اصل آن) به متقاضی، حداکثر ظرف ۱۵ روز انجام شود و اعطای نماد اعتماد الکترونیکی توسط مرکز توسعه تجارت الکترونیکی حداکثر ظرف سه روز پس از صدور پروانه کسب ممکن خواهد بود.

عدم اجرای این قانون و در عین حال تاکید بر قانون‌گذاری‌های جدید برای این حوزه باعث شده تا این کسب و کارها علی‌رغم رشد روزافزونشان که اقتضای رشد فناوری است با اما و اگرهایی هم مواجه

باشند. **نبرد اختن مالیات توسط بسیاری از کسب و کارهای اینترنتی، عدم الزام آنها به اجرای قوانین بیمه و کار و فعالیت نکردن آنها طبق قوانین صنوف و اتحادیه‌ها، حرکت نکردنشان در مسیر طبیعی بازار، قاچاق فروشی و... انتقاداتی است که به وضعیت کسب و کارهای اینترنتی وارد می‌شود و آنها هم مزیت ایجاد اشتغال با کمترین هزینه را مزیتی می‌دانند که می‌توان با توجه به آن چشم بر روی این معایب بست.**

۱۵ روزی که ۱.۵ سال شد

در حالی که قرار بود مراحل صدور پروانه کسب فروشگاه مجازی برای متقاضی بعد از تصویب، حداکثر ظرف ۱۵ روز انجام شود اما حالا بعد از یک‌سال و نیم علاوه بر آنکه اجرای آن به فراموشی سپرده شد، خیرها و اظهارنظرها حکایت از آن دارد که مفاد آن هم گویا به فراموشی سپرده شده است و این درحالی است که صاحبان این کسب و کارها هم از این وضعیت راضی نیستند.

آنها معتقدند که پرانگدی کار و وجود قوانین زیاد فعالان این عرصه را دچار مشکل کرده است و آنچنان که می‌گویند بارها از مسوولان

بهمین‌ماه برگزار می‌شود

اختتامیه دومین رویداد هم‌آفرینی همراه اول

داوری و مراسم اختتامیه دومین رویداد هم‌آفرینی همراه اول با مشارکت پژوهشکده ثامن، بهمین‌ماه در مشهد مقدس برگزار می‌شود. به گزارش اداره کل ارتباطات شرکت ارتباطات سیار ایران، کارگاه آموزشی دومین رویداد هم‌آفرینی همراه اول با مشارکت پژوهشکده ثامن مشهد مقدس با حضور صاحبان ایده شرکت‌کننده در رویداد، جمعی از مدیران همراه اول، اساتید و دانشجویان دانشگاه فردوسی مشهد و پژوهشکده ثامن مشهد، در دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد برگزار شد.

صاحبان ایده‌هایی که در ارزیابی اولیه پذیرفته شدند، برای شرکت در مرحله نهایی و داوری رویداد اصلی که در بهمین‌ماه انجام می‌شود، در این کارگاه حضور داشتند تا با موضوعات «بوم مدل کسب و کار» و «محصول اولیه» و نیز «نحوه ارایه مقابل داوران» و «معیارهای داوری» بیشتر آشنا شوند. بر اساس این گزارش، مرحله نهایی دوین رویداد هم‌آفرینی همراه اول با موضوع «خدمات مبتنی بر موبایل در حوزه گردشگری» ۳ تا ۵ بهمین‌ماه سال جاری در مشهد مقدس، برگزار می‌شود.

رویدادهای کارآفرینی همراه اول، با رویکرد رویدادهای متداول در این حوزه و انتخاب کسب و کارهای نوپا برگزار می‌شود که در این رویدادها با در نظر گرفتن فضای حاکم بر اکوسیستم کارآفرینی کشور و برطرف کردن نقاط ضعف موجود در رویدادهای مشابه فعلی و نیز نیازهای همراه اول، بومی‌سازی‌های لازم صورت پذیرفته است.

این رویدادها با نگاه حمایت همراه اول از کسب و کارهای نوپا و نوآور و همچنین ایجاد فضای کارآفرینی به نام رویدادهای «هم‌آفرینی» نام‌گذاری شده است.

رویدادها اولین اپراتوری است که سرویس وای‌فای آفلودینگ را در کشور در شهریور ماه ۹۵ به صورت رسمی و با نام تجاری «وای‌فای اول»، راه‌اندازی کرده است. «وای‌فای اول» سرویس جدیدی از همراه اول است که طی آن مشترکان اپراتور اول می‌توانند در مکان‌های خاص و مشخص شده، به وای‌فای متصل شده و برای این کار نیازی به وارد کردن نماد مصرف عادی اینترنت محاسبه می‌شود. به عبارت دیگر فارغ از اینکه مشترکان از چه طریق به اینترنت متصل هستند، (وای‌فای اول یا نسل دو، سه، چهار و چهار و نیم نوترینو)، تنها یک حساب برای مدیریت دارند و آن، نوترینو یا بسته آنهاست.

پیشنهاد می‌شود به دلیل سرعت ویژه «وای‌فای اول»، مشترکان حتماً بسته نوترینو فعال داشته باشند تا مصرف در قالب بسته‌ها، مدیریت شود.

همراه اول اولین اپراتوری است که سرویس وای‌فای آفلودینگ را در کشور در شهریور ماه ۹۵ به صورت رسمی و با نام تجاری «وای‌فای اول»، راه‌اندازی کرده است.

اینترنت رایگان بر بستر «وای‌فای اول»

بزرگ‌ترین اپراتور کشور، در سه بسته یک ماهه آلفا پلاس خود، بر بستر «وای‌فای اول» حجم رایگان اینترنت، ارایه می‌دهد. به گزارش اداره کل ارتباطات شرکت ارتباطات سیار ایران، از این پس سه بسته یک ماهه آلفا پلاس، علاوه بر هدیه شبانه، دارای ترافیک هدیه «وای‌فای اول» (قابل استفاده در نقاط تحت پوشش وای‌فای همراه اول)، به میزان ترافیک روزانه هستند. برای مثال بسته ماهانه ۱۰۱، علاوه بر یک گیگابایت ترافیک خریداری شده، دارای یک گیگابایت ترافیک هدیه شبانه و نیز یک گیگابایت هدیه وای‌فای اول است.

مصرف مشترکان از طریق «وای‌فای اول» دقیقاً مشابه مصرف آنها از شبکه دیتای تلفن همراه است؛ به این معنا که مصرف مشترکی که دارای بسته نوترینو باشد، در قالب همان بسته انجام شده و در غیر این صورت مصرف به